

Kúria végzése

Az ügy száma: Bhar.I.1384/2020/5.
A határozat szintje: harmadfok
A tanács tagjai: . Csák Zsolt, a tanács elnöke
Dr. Domonyai Alexa, előadó bíró
. Gimesi Ágnes, bíró

Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2021. április 27.
Az ügy tárgya: befolyással üzérkedés büntette és más bűncselekmények
Terhelt(ek): I.r. terhelt és társai

Elsőfok: övárosi Törvényszék, 7.B.1689/2015/333., ítélet, tárgyalás,
2019. április 12.

Másodfok: övárosi Ítéltábla, 5.Bf.262/2019/74., ítélet, nyilvános ülés,
2020. szeptember 30.

Az indítvány előterjesztője: II. rendű vádlott védője
Az indítvány iránya: a vádlott javára

Rendelkező rész

A befolyással üzérkedés büntette és más bűncselekmény miatt I.r. terhelt és társai ellen folyamatban lévő büntetőügyben II. rendű vádlott védője által bejelentett másodfellebbezést elbírálv a Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.262/2019/74. számú ítéletét II. rendű vádlottra vonatkozó részében helybenhagyja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

- [1] I. A Fővárosi Törvényszék a 2019. április 12. napján tartott tárgyaláson kihirdetett 7.B.1689/2015/333. számú ítéletében II. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki csalás büntettében [Btk. 373. § (1) és (2) bekezdés bc) pont, (5) bekezdés b) pont], bűnsegédként elkövetett csalás büntettében [Btk. 373. § (1) és (2) bekezdés bc) pont, (5) bekezdés b) pont], 2 rendbeli csalás büntettében [Btk. 373. § (1) és (2) bekezdés bc) pont, (4) bekezdés b) pont], 2 rendbeli, társtettesként elkövetett befolyással üzérkedés büntettében [Btk. 299. § (1) és (2) bekezdés c) pont], bűnsegédként elkövetett befolyással üzérkedés büntettében [Btk. 299. § (1) bekezdés (2) bekezdés c) pont].
- [2] Ezért halmazati büntetésül 3 év 6 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 360 napi tétel pénzbüntetésre, továbbá mellékbüntetésül 3 év közügyektől eltiltásra ítélte. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 3.000 forintban állapította meg, így összesen 1.080.000 forint pénzbüntetést szabott ki. Rendelkezett arról, hogy a terhelt a szabadságvesztés büntetésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A pénzbüntetés

megfizetésére 12 havi részletfizetést engedélyezett, továbbá a II. rendű vádlottal szemben 21.503.900 forint összeg erejéig vagyoneklkobzást rendelt el.

neve II. rendű vádlottat kötelezte sértett 8 magánfél részére kártérítés címén 50.000 euró megfizetésére, az ezt meghaladó polgári jogi igényt egyéb törvényes útra utasította. Emellett sértett 7 magánfél részére kártérítés címén 2.000.000 forint és ezen összeg után 2014. január 1. napjától a kifizetés napjáig járó 3 százalék késedelmi kamat, továbbá 96.100 forint eljárási illeték megfizetésére is kötelezte.

- [4] Az elsőfokú bíróság II. rendű vádlottat társtettesként elkövetett befolyással üzérkedés büntettének [Btk. 299. § (1) és (2) bekezdés a) és c) pont], 2 rendbeli, bűnsegédként elkövetett csalás büntettének [Btk. 373. § (1) és (2) bekezdés bc) pont, (4) bekezdés b) pont], valamint 11 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntettének [Btk. 342. § a) pont] vádja alól felmentette.
- [5] Az elsőfokú ítélet ellen az ügyész II. rendű vádlott terhére a részfelmentés miatti súlyosításért, II. rendű vádlott enyhítésért, védője elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítésért jelentett be fellebbezést. A II. rendű vádlott védője a bejelentett fellebbezését a felmentést érintően - a vádlott hozzájárulásával - visszavonta, így annak irányát a másodfokú eljárásban kizárólag enyhítés érdekében tartotta fenn.
- [6] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2020. szeptember 30. napján tartott nyilvános ülésen kihirdetett 5.Bf.262/2019/74. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét II. rendű vádlottat érintően megváltoztatta; bűnösnek mondta ki további bűnsegédként elkövetett csalás büntettében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (4) bekezdés b) pont] és közokirat-hamisítás büntettében [Btk. 342. § b) pont] is. A II. rendű vádlottat kötelezte sértett 13 magánfél részére 18.500.000 forint és annak 2013. március 21. napjától kezdődően a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatának, valamint további 1.110.000 forint eljárási illeték megfizetésére. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a II. rendű vádlott tekintetében helybenhagyta.
- [7] A másodfokú bíróság ítélete ellen II. rendű vádlott védője az I/14. és II/6. tényállási pontok vonatkozásában történő bűnösség megállapítás miatt, elsődlegesen felmentés, másodlagosan enyhítés végett jelentett be fellebbezést.
- [8] A védő fellebbezését írásban is indokolta, melyben fellebbezését enyhítés érdekében tartotta fenn. II. rendű vádlott hozzájárulása hiányában a védőnek az ítélet kihirdetésekor tett fellebbezési nyilatkozatával egyezően a Kúria a fellebbezést elsődlegesen felmentésre, másodlagosan enyhítésre irányulónak tekintette, mely a fellebbezéssel érintett ítéleti rész tekintetében - a későbbiekben részletezettek szerint - teljes körű felülbírálatot eredményezett.
- [9] A védő írásbeli indokolásában kifejtette, hogy álláspontja szerint az első- és másodfokú bíróság a jelentős időmúlást nem értékelte kellő nyomatékkan. A cselekmények elkövetése óta immáron 8 év eltelt, mely időmúlás a II. rendű vádlottnak a legcsekélyebb mértékben sem volt felróható. A büntetlen előéletű, 53 éves, 2 kiskorú gyermeket saját háztartásban nevelő vádlott számára 3 év 6 hónap szabadságvesztés büntetés és pénzbüntetés kiszabása 8 évvel a cselekmények elkövetése után eltúlzottan súlyos akkor is, ha súlyosító körülményeket is észlelt a bíróság, valamint a másodfokú bíróság további két cselekményben is megállapította a terhelt bűnösségét. A belső arányossággal nem egyeztethető össze az, hogy bár XII. rendű és XIII. rendű terheltnek esetében a terhükre megállapított cselekmények jogi minősítése egyezik a II. rendű vádlott terhére megállapított cselekmények minősítésével, ennek ellenére mindkét vádlott esetében a kiszabott szabadságvesztés büntetés enyhébb, és a bíróság annak végrehajtását próbaidőre felfüggesztette. II. rendű vádlott vonatkozásában nem állapítható meg olyan mértékű eltérés, mely indokolná a jóval súlyosabb büntetés kiszabását a II. rendű vádlottal szemben. Az időmúlás nyomatékos értékelése, valamint a további enyhítő körülmények kellő alapot szolgáltatnak annak megállapítására, hogy a kiszabott büntetés eltúlzottnak tekinthető. Ezért kérte a szabadságvesztés büntetés törvényi minimumra mérséklését, továbbá a tetemes időmúlásra és a vádlott büntetlen előéletére, személyi körülményeire

figyelemmel a szabadságvesztés végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztését és a közügyektől eltiltás mellőzését.

- [10] A Legfőbb Ügyészség Bf.507/2019/11. számú indítványában kifejtette, hogy a másodfokú bíróság helyesen járt el, amikor az elsőfokú ítéletben megállapított tényállást a Be. 592. § (2) bekezdés c) és d) pontjában írt okból részben megalapozatlannak értékelte és azt kiküszöbölte. A másodfokú bíróság a tényállás-korrektúra során nem a vallomás hitelességével kapcsolatban helyezkedett eltérő álláspontra, amikor az I/14. és II/6. tényállási pontot kiegészítette, hanem e kiegészítésre az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő iratok tartalma alapján került sor.
- [11] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletben megállapított tényállás részbeni megalapozatlanságát kiküszöbölte, ezért a harmadfokú bíróság a Be. 619. § (1) bekezdése alapján a határozatát erre a tényállásra alapíthatja. Az így megállapított tényállásból a másodfokú bíróság helyes következtetést vont le a II. rendű vádlott további bűncselekményekben való bűnösségére és cselekményeinek minősítése is törvényes.
- [12] Az I/14. tényállási pont tekintetében helyesen mutatott rá a Fővárosi Ítéltábla, hogy a II. rendű vádlott cselekménye az 1/2000. büntető jogegységi határozatban foglaltakra is figyelemmel, a hamisításban való közreműködés bizonyítottságának hiányában az arra megvalósított más elkövetési magatartás miatt felhasználással elkövetett közokirat-hamisításként minősül. Nem tévedett a másodfokú bíróság a II/6. tényállási pontban szereplő csalás kapcsán sem, amikor kifejtette, hogy a II. rendű vádlott jelen volt a megbeszélés során és maga is olyan kijelentést tett, amely alkalmas volt a sértett bizalmának erősítésére és egyúttal I.r. vádlott megtévesztő magatartásának támogatására. A Legfőbb Ügyészség mindezek kapcsán utalt arra, hogy a bűnsegédnek tudnia kell a tettesi szándékról és ennek ismeretében, a tettelssel szándékegységben segíti elő a tettesi cselekmény sikerét (BJD 2443.). A bűnsegéd tudatának ki kell terjedni a tettesi alapcselekmény tényállási elemeire, valamint arra, hogy az ő magatartása alkalmas az alapcselekmény megvalósításának elősegítésére. Jelen ügyben megállapítható volt, hogy II. rendű vádlott tudott arról, hogy I.r. vádlott hivatkozásai valótlanok, és a pályázat megírásának ígéretével csak pénzt akart kicsalni a sértettől. Ugyanakkor annak sincs jelentősége, hogy valójában ezen összegből nem részesült.
- [13] A büntetés kiszabása során irányadó körülményeket az elsőfokú bíróság helyesen ismerte fel, azokat a súlyuknak megfelelően értékelte, amikor a középértékhez képest a többszörös halmazat ellenére is a törvényi minimumhoz közeli 3 év 6 hónap szabadságvesztést szabott ki. Törvényes a pénzbüntetés és a közügyektől eltiltás kiszabása, valamint a vagyonekbevonás alkalmazása is.
- [14] Mindezekre tekintettel indítványozta, hogy a Kúria a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 211. § (7) bekezdésére figyelemmel, a (2) bekezdés II. fordulata alapján tanácsulésen, a Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.262/2019/74. számú másodfokú ítéletét hagyja helyben.
- [15] A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. tv. 211. § (3) bekezdése értelmében a harmadfokú bírósági eljárásra e törvény másodfokú bírósági eljárásra vonatkozó rendelkezését megfelelően alkalmazni kell, így abban az esetben, ha a harmadfokú bíróságnak a fellebbezés elintézésére nyilvános ülést kell tartania és az írásban szerzett adatok alapján tárgyalás tartása nem szükséges, hogyha a rendelkezésre álló adatok alapján az ügy tanácsulésen való elbírálásának nincs akadálya, és a vádlott, védő, ügyész vagy a fellebbező nyilvános ülés kitűzését nem indítványozta, a harmadfokú bíróság a fellebbezésről tanácsulésen dönt.
- [16] A Kúria nem tartotta szükségesnek nyilvános ülés tartását és ezt a jogosultak sem indítványozták.
- [17] II. II. rendű vádlott és védőjének fellebbezése nem alapos.
- [18] A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 615. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bírósággal ellentétes döntése esetén.
- [19] A 615. § (2) bekezdés szerint ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság

- a) olyan vádlott bűnösségét állapította meg, vagy olyan vádlott kényszergyógykezelését rendelte el, akit az elsőfokú bíróság felmentett vagy vele szemben az eljárást megszüntette,
- b) az első fokon elítélt vádlottat felmentette vagy vele szemben a büntetőeljárást megszüntette,
- c) a vádlott bűnösségét olyan bűncselekményben állapította meg, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett.

- [20] A Be. 615. § (2a) bekezdése alapján ugyanakkor nem ellentétes döntés, ha a terhelt cselekménye alaki halmazatban valósít meg több bűncselekményt és nem bűnösség megállapítására kerül sor a másodfokú eljárásban, hanem csupán a cselekmény minősítése megváltoztatásának lett volna helye.
- [21] Az adott ügyben a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által bűnsegédként elkövetett csalás büntetettének [Btk. 373. § (1) és (2) bekezdés bc) pont, (4) bekezdés b) pont], valamint felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntetettének [Btk. 342. § a) pont] vádja alól felmentett II. rendű vádlott bűnösségét állapította meg, így a Be. 615. § (2) bekezdés a) pontjának megfelelően az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntést hozott.
- [22] A fentiekre tekintettel II. rendű vádlott és védője felmentés, illetve enyhítés végett bejelentett fellebbezése joghatályos és helye van a harmadfokú eljárásnak.
- [23] II. rendű vádlott védője a nyilvános ülésen a másodfokú bíróság ellentétes döntése ellen az indok megjelölése nélkül fellebbezett, majd a védő a fellebbezését írásbeli indokolásában a Be. 583. § (3) bekezdés a) pontja szerint, enyhítés érdekében tartotta fenn. A II. rendű vádlott a védő által írásban benyújtott fellebbezés indokolása kapcsán nem nyilatkozott.
- [24] A vádlott javára más által bejelentett fellebbezést a fellebbező csak a vádlott hozzájárulásával vonhatja vissza [Be. 587. § (3) bekezdés]. A vádlott hozzájárulásának hiányában ekként a Kúria a fellebbezést a másodfokú határozat kihirdetésekor bejelentett fellebbezésnek megfelelően teljes körűnek, azaz a bűnösség megállapítása és a büntetés kiszabása miatt, a II. rendű terhelt felmentése érdekében bejelentett fellebbezésnek tekintette.
- [25] A Be. 615. § (3) bekezdés szerint a fellebbezés sérelmezheti:
 - a) az ellentétes döntést,
 - b) illetve kizárólag az ellentétes döntéssel összefüggő, felülbírálatból eredő rendelkezést vagy indokolást a Be. 583. § (3) bekezdésben meghatározottak szerint, vagyis támadható
 - 1) a joghátrány neme, mértéke, tartama,
 - 2) egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező rendelkezés,
 - 3) szülői felügyeleti jog megszüntetése iránti indítvány elbírálása,
 - 4) polgári jogi igény érdemi elbírálása.
- [26] A 615. § (5) bekezdésére figyelemmel, a másodfokú ítéletnek a (3) bekezdésben meghatározottakon kívüli rendelkezése, illetve része ellen nincs helye fellebbezésnek.
- [27] A 615. § (4) bekezdés a) és b) pontjai alapján nincs helye fellebbezésnek - és értelemszerűen a tényállás megalapozottsága felülbírálatának sem - ha az elsőfokú bíróság ítéletével szemben - korlátozott fellebbezést jelentettek be [583. § (3) bekezdés], - vagy a másodfokú bíróság az 590. § (5) bekezdés alapján a fellebbezéssel nem érintett rész tekintetében is felülvizsgálta az elsőfokú ítéletet.
- [28] Az adott ügyben a II. rendű vádlott tekintetében a bűnösség megállapítása miatt az ügy felülbírálatának terjedelmét a Be. 618. § (1) bekezdése határozza meg, mely szerint a harmadfokú bíróság
 - a) a másodfokú bíróság ítéletének
 - aa) a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését,
 - ab) azon rendelkezését, illetve részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálat eredményezett és
 - b) az elsőfokú és a másodfokú bírósági eljárást arra tekintet nélkül bírálja felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett.
- [29] Azaz azt, hogy az eljárás bíróságok az eljárási szabályokat megtartották-e, a harmadfokú felülbírálat

során a fellebbezéstől függetlenül mind az első-, mind a másodfokú eljárás kapcsán vizsgálni kell. Egyebekben azonban a felülbírálat csak a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntésre, illetve az ezzel összefüggő rendelkezésekre terjedhet ki.

- [30] Mindezekből következően a felülbírálat terjedelme II. rendű vádlott tekintetében a bűnösség megállapítására, valamint büntetés kiszabására és az azzal összefüggő járulékos rendelkezésekre terjed ki, mivel a fellebbezés a másodfokú bíróság ítéletének az ellentétes döntését, továbbá azon rendelkezését sérelmezte, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett; a felülbírálat terjedelme a Be. 618. § (1) bekezdésére figyelemmel tehát teljes körű volt.
- [31] A Be. 618. § (4) bekezdése értelmében nem bírálható felül az ítéletnek az a felmentő vagy eljárást megszüntető rendelkezése, amely ellen nem fellebbeztek. (EBH 2018.B.7.).
- [32] A Be. 618. § (3) bekezdés a) pontja alapján akkor, ha a harmadfokú bíróság az ítélet fellebbezéssel nem érintett része tekintetében is felülbírálja a másodfokú ítéletet, felülbírálja - hivatalból az alábbiak szerint:
1. az 590. § (5) bekezdés a)-c) pontjában meghatározottakat, azaz
 - az elsőfokú bírósági eljárást és ennek során vizsgálja azon eljárási szabályok megtartását, melyek megsértése feltétlen hatályon kívül helyezést eredményez, így a 607. § (1) bekezdése, valamint a 608. § (1) bekezdése szerinti esetleges eljárási szabálysértéseket,
 - a bűnösség megállapítására vonatkozó rendelkezést, azonban csak akkor, ha a terheltet fel kell menteni, vagy vele szemben az eljárást meg kell szüntetni,
 - és a bűncselekmény minősítésére vonatkozó rendelkezést.
 2. A Be. 615. § (3) bekezdés szerint az összefüggő felülbírálatból eredő fellebbezés esetén - ha az a joghátrányon kívüli rendelkezést sérelmezett - felülbírálja az 590. § (5) bekezdés d) pontjában írtakat: vagyis a joghátrányt és
 - a bűnösségre vagy a minősítésre vonatkozó rendelkezéseket megváltoztatja vagy
 - a joghátrányt, ha törvénysértő.
- [33] Megjegyzi a Kúria, hogy a II. rendű vádlottal szemben kiszabott büntetés - mint a Btk. 81. § (1) bekezdése alapján a halmazati büntetés szabályaira tekintettel a bűnösség teljes körét magában foglaló joghátrány - a Be. 618. § (1) bekezdés ab) pontja alapján egyébként is a harmadfokú felülbírálat tárgyát képezi.
- [34] **III.1.** A Kúria a Be. 618. § (1) bekezdés b) pontja és a (3) bekezdés a) pontja szerint elvégzett vizsgálat alapján megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a 1998. évi XIX. törvény, valamint a 2018. július 1. napjától hatályos 2017. évi XC. törvény (Be.), míg a másodfokú bíróság a Be. rendelkezésének megfelelően járt el és nem valósult meg a Be. 607. § (1) bekezdése, valamint a 608. § (1) bekezdése szerinti - feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező - eljárási szabálysértés; egyébiránt a harmadfokú eljárásban ilyen szabálysértésre nem is hivatkoztak.
- [35] 2. A Be. 619. § (1) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság ítéletét arra a tényállásra alapítja, amely alapján a másodfokú bíróság a határozatát meghozta, kivéve, ha az a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan.
- [36] Az ítélet fellebbezéssel nem érintett részének felülbírálata során azonban a Be. 619. § (4) bekezdés II. fordulata alapján az ítélet megalapozottsága nem vizsgálható, a határozat kizárólag a másodfokú bíróság által alapul vett tényállásra alapozható.
- [37] Másrészt a másodfokú bíróság ítélete elleni fellebbezésben a Be. 615. § (4) bekezdés a) pontja szerint az ellentétes döntés alapját képező tényállás nem támadható, ha az elsőfokú bíróság ítélete ellen kizárólag az 583. § (3) bekezdése alapján jelentettek be fellebbezést. Az adott ügyben az elsőfokú bíróság ítélete ellen II. rendű vádlott esetében az ügyész csak a részfelf mentés miatt, bűnösség megállapítása érdekében és súlyosításért, II. rendű vádlott védője pedig kizárólag enyhítés érdekében fellebbezett.
- [38] Mindezek előre bocsátása után a Kúria a harmadfokú eljárásban a felülbírálat terjedelmét az

előbbieken részletezett eljárási szabályok alapján a következők szerint határozta meg:

- [39] Nem volt felülbíráható az ítéletnek az a felmentő vagy eljárást megszüntető rendelkezése, amely ellen nem fellebbeztek, ekként az I/15. számú tényállási pont {társtettesként elkövetett befolyással üzérkedés büntette [Btk. 299. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és c) pont]}, az I/21. tényállási pont {1 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntette [Btk. 373. § (1) és (2) bekezdés b), c) pont, (4) bekezdés b) pont]}, valamint az I/10., az I/12. és az I/23. számú tényállási pontok {10 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk. 342. § a) pont]} a harmadfokú eljárásban nem képezte a felülbírálat tárgyát.
- [40] A Be. 619. § (4) bekezdés II. fordulata szerint az első- és másodfokú eljárásban megállapított tényállás volt az irányadó, ugyanakkor a bűnösség megállapítására és a bűncselekmény minősítésére vonatkozó rendelkezés, valamint a büntetést érintően felülbírálat alá esett az ítélet nem fellebbezett része, így az I/20. tényállási pont {csalás büntette [Btk. 373. § (1) és (2) bekezdés bc) pont, (5) bekezdés b) pont]}, a II/3. tényállási pont {bűnsegédként elkövetett csalás büntette [Btk. 373. § (1) és (2) bekezdés bc) pont, (5) bekezdés b) pont]}, az I/17. tényállási pont {1 rendbeli csalás büntette [Btk. 373. § (1) és (2) bekezdés bc) pont, (4) bekezdés b) pont]}, az I/9. tényállási pont {társtettesként elkövetett befolyással üzérkedés büntette [Btk. 299. § (1) és (2) bekezdés c) pont]}, valamint a II/15. tényállási pont {bűnsegédként elkövetett befolyással üzérkedés büntette [Btk. 299. § (1) és (2) bekezdés c) pont]}.
- [41] Az ítélet fellebbezett része, így az I/14. és a II/6. számú tényállási pontok esetén a tényállás megalapozottságára is kiterjedő, teljes körű felülbírálatnak volt helye.
- [42] A másodfokú bíróság felülbírálata során rögzítette, hogy azon tényállási pontok tekintetében, ahol minden érintett vádlott vagy az ügyész tényállást is támadó fellebbezéssel élt, a felülbírálat értelemszerűen a Be. 590. § (1) bekezdése alapján nem volt korlátozott, vagyis a tényállás megalapozottságát is vizsgálni kellett, ezek közé tartozott az I/14. tényállási pont, továbbá azon tényállási pontok tekintetében, ahol az érintettek közül csak egyes vádlottak, vagy az ügyész támadta a tényállást, a felülbírálat a Be. 590. § (10) bekezdésére figyelemmel, az (1) bekezdés alapján hasonlóképpen teljes körű volt, függetlenül attól, hogy az azzal érintett vádlott-társ tekintetében joghatályos fellebbezés nem volt, vagy az csak a joghátrányra irányult. Ezek közé tartozott a harmadfokú eljárásban felülbírálat tárgyát képező II/6. tényállási pont is.
- [43] Az elsőfokú ítélet tényállásának első részében a bíróság a tények általános összegzését rögzítette: részletezte, hogy **I.r. vádlott** 2012. január 11. napját követően magát pályázati ügyintézőnek adta ki, amelynek keretében európai uniós pályázatok megírását ígérte a sértetteknek; annak érdekében, hogy pályázatírói szolgáltatását még hihetőbbé tegye, és e tevékenység valódiságának látszatát fenntartsa, hamisított közjegyzői okiratokat is bemutatott a sértetteknek arról, hogy részükre nagy összegű, vissza nem térítendő Európai Unió támogatást ítélt oda, amelyet a cég1 fog folyósítani a részükre. **I.r. vádlott** azt is állította, hogy magasrangú állami vezetőket ismer, akiknek érdemi ráhatásuk van a pályázatok alakulására. Ezt követően II. rendű vádlottal összefüggésben azt tartalmazza a tényállás, hogy rajta keresztül mely vádlottakkal, illetve sértettekkel ismerkedett meg **I.r. vádlott**, majd rögzíti, hogy **I.r. vádlott** a látszat fenntartása érdekében első ízben 2012 nyarán, majd ezt követően több alkalommal olyan hamis közjegyzői okiratokat készíttetett XI. rendű vádlottal, melyek a közjegyzői alakíságot nem ismerő személyek részére megtévesztésre alkalmasak voltak.
- [44] Az általános leírást követően az elsőfokú ítélet tényállási pontjai az egyes cselekményeket, az abban résztvevő vádlottak közreműködésének mikéntjét, és a sértettek által átadott pénzösszeg vonatkozásában a bekövetkezett kárösszegeket tartalmazták (elsőfokú ítélet 17-40. oldal).
- [45] A Kúria egyetértett az ítéletátlával abban, hogy II. rendű vádlott tudattartalmára vonatkozó tények tekintetében a tényállás hiányos volt és az kiegészítésre szorult (elsőfokú ítélet 15-16. oldal, másodfokú ítélet [207]-[212] bekezdések).
- [46] A harmadfokú bíróság azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által irányadónak tartott tényállás

megalapozott-e. A harmadfokú bíróság egyaránt köteles a megalapozatlanság vizsgálatára és kiküszöbölésére. A megalapozatlanság kiküszöbölésének azonban eltérő a terjedelme a másodfokú, illetve a harmadfokú eljárásban. A másodfokú bíróság a tényállást akár a tárgyaláson felvett bizonyítás alapján is kiegészítheti, míg a harmadfokú bíróság csak az iratok alapján, illetve ténybeli következtetés útján, tehát bizonyítást nem vehet fel. Mindebből következően a harmadfokú eljárásban - a bizonyítási tilalom folytán - a bizonyítékok felülmérlegelésére, eltérő értékelésére és ezzel összefüggésben eltérő tényállás megállapítására csak a terhelt felmentése vagy az eljárás megszüntetése érdekében kerülhet sor.

- [47] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletben szereplő általános ténymegállapításokat, majd az egyes pontokban szereplő hiányos megállapításokat a Be. 592. § (2) bekezdés a) pontja alapján bizonyítás felvétele nélkül, az iratok tartalma alapján, a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontja szerint egészítette ki, illetve helyesbítette. A fellebbezéssel érintett II. rendű vádlott esetében mindez a következő tényekre vonatkozott:
- [48] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet tényállásának bevezető részébe illesztette azt a szövegrészt, hogy „ II. rendű vádlott már az első, közösen megvalósított bűncselekmény idején (az I/9. pontban írtak szerint) tisztában volt azzal, hogy **I.r. vádlott** valójában nem rendelkezik a pályázatok elbírálásához döntési jogkörrel rendelkező hivatalos személyeknél jó kapcsolatokkal, sőt maguk a pályázatok sem léteznek. II. rendű, XII. rendű és XIII. rendű vádlott - utóbb már pontosan megállapítható mértékű és esedékességű részesedés mellett - anyagi haszon érdekében működött közre."
- [49] Az ítélet tábla helyesen ismerte fel, hogy a II. rendű vádlott tudattartalmának rögzítése a tényállás bevezető részéből nélkülözhetetlen; az a tény, hogy III. rendű vádlotton keresztül ismerte meg **I.r. vádlott** 2012. május-június környékén II. rendű vádlottat, majd annak felsorolása, hogy II. rendű vádlotton keresztül mely személyek ismerkedtek meg I.r. vádlottal, nem helyettesítheti annak rögzítését, hogy II. rendű vádlott **I.r. vádlott** megtévesztő magatartásáról, mely időponttól bírt tudomással. A bevezető rész tartalmán túlmenően ugyanis a VI.r. vádlott megtévesztésével összefüggő I/9. tényállási pont is csupán azt tartalmazza, hogy „ II. rendű vádlott 2012. július végén bemutatta neki **I.r. vádlott**öt, mint „minden titkok tudóját", aki felső szintű kapcsolatokkal rendelkezik, így az általa vitt pályázatok minden esetben nyertesek."
- [50] Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ún. alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény stb.) külvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége és az elkövető ahhoz való akarati viszonyulása. Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, külvilágtól elzárt. Ezért az elkövetési magatartásról (eredményről stb.) való tudatban előzetesen, illetve egyidejűleg meglévő képzet mindig csak valamely, a külvilágban megjelenő fizikai, illetve mérhető tényből következtetéssel ragadható meg, és mint ilyen, ténykérdés. Ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére és a bűnösségre vont következtetés jogi értékelés, ami pedig jogkérdés. Ha az irányadó tényállás valamely, külvilágban megjelenő tény és abból vont ténybeli következtetést egyaránt rögzíti, és utóbbi helyes, akkor a jogi értékelésnek s ekként a törvényi tényállás adott eleme megállapításának alapja van (Bfv.I.908/2019/2. szám).
- [51] Az ítéleti tényállásban rögzített, a terhelt tudattartalmára vonatkozó megállapítások ún. tudati tények, nem a jogi értékelés részei, hanem a bíróság ténymegállapító tevékenységének eredménye. A tényállás körébe tartozik a bűncselekmény elkövetésével összefüggő, valamennyi körülményre vonatkozó ténymegállapítás, a terhelt személyi körülményeivel összefüggő adatok, valamint az elkövető tudattartalmára - egyes események megtörténte, vagy meg nem történte vonatkozó ismereteire, céljaira - mint tudati tényekre vont következtetés is (BH 2005.167.).
- [52] A közokirat-hamisítás és a csalás törvényi tényállásnak megfelelő tényként elengedhetetlen annak rögzítése, hogy a vádlott milyen, a bűnösségét megalapozó tényekről tudott; így tisztában volt-e azzal, hogy a közokirat, amelyre a cselekményt elkövette, hamis, és megtévesztő magatartása a sértett vagyoni rendelkezését előmozdító - saját vagy vádlott-társa - károkozási célját szolgálja.

- [53] Mint ahogy arra az ítéletábra is hivatkozott, az elsőfokú bíróság az indokolásban a bizonyítékokat értékelő részben - II. rendű vádlott VI. rendű vádlottal közösen elkövetett bűncselekmény kapcsán - rögzítette azt a tényt, hogy a II. rendű vádlott ekkor már tisztában volt **I.r. vádlott** állításainak valótlanásával (másodfokú ítélet [208] bekezdés, elsőfokú ítélet 48., 58., 65. oldal).
- [54] Az adott ügyben a büntetőjogi felelősséget megalapozó tényként feltétlenül szükséges rögzíteni azt, hogy II. rendű vádlott mely időponttól kezdve volt tisztában **I.r. vádlott** megtévesztő magatartásával és azzal, hogy az általa a pályázatírások kapcsán közölt befolyás és a pályázati ügyintézés lehetősége valótlan.
- [55] A Kúria a Be. 591. §, 593. § (1) bekezdés a) pontja szerint az iratok tartalma [**I.r. vádlott** vallomása (elsőfokú bírósági iratok 135. jegyzőkönyv 14. oldal), VI. rendű vádlott vallomása (elsőfokú bírósági iratok 135. jegyzőkönyv 7. oldal), valamint III. rendű vádlott vallomása (elsőfokú bírósági iratok 69. számú jegyzőkönyv 14. oldal)] alapján az elsőfokú ítélet 16. oldal 4. bekezdésében a fenti tényállás kiegészítést az alábbiak szerint pontosítja: az „II. rendű vádlott már az első, I.r. vádlottal közösen megvalósított bűncselekmény idején” mondatrészt követően a „2012. július végén” szövegrészt beilleszti, miután a már hivatkozott okból jelentőséggel bíró elkövetési idő pontos feltüntetése szükséges. Egyébiránt az ítéletábra a tényállás kiegészítésnek indokolásakor a fenti időpontot feltüntette (másodfokú ítélet [240] bekezdés).
- [56] Az ítéletábra a bizonyítékok értékelése során helyesen utalt **I.r. vádlott** vallomására, hiszen az eljárás során ő mindvégig azt állította, hogy III.r. vádlotton keresztül ismerte meg II.r. vádlottat, aki felajánlotta neki, hogy hoz majd ügyfeleket. III. és II.r. vádlott is tudta, hogy csalásokat követnek el.
- [57] Az ítéletábra a továbbiakban a I/14. tényállási pontot egészítette ki a következők szerint:
II. rendű vádlott tisztában volt azzal, hogy a boríték a hamis közjegyzői iratot tartalmazza, azt sértettl előtte el is olvasta, ezt követően került sor a pénz átadására (174. bekezdés).
- [59] Mint ahogy azt az ítéletábra határozatának indokolása is tartalmazza, az ügyészség II. rendű vádlottat az I/14. tényállási pont esetén azzal vádolta, hogy I.r. vádlottal közösen bemutatták a cég2 nevére kiállított hamis közjegyzői okiratot VII. rendű vádlottnak; az cég3 nevére **I.r. vádlott** kérésére a XI. rendű vádlott által elkészített hamis iratot a II. rendű vádlott egy zárt borítékban a VII. rendű vádlottnak átadta.
- [60] A teljesség kedvéért szükséges megjegyezni, hogy a cég2 nevére kiállított hamis közjegyzői okirat vonatkozásában az ügyészség nem vádolta felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítással a II. rendű vádlottat.
- [61] Az cég3 nevére kiállított közokirat ugyanakkor az I/14. számú tényállási pontban akként szerepel, hogy „**I.r. vádlott** kérésére XI. rendű vádlott elkészíttette a hamis közjegyzői okiratot, amely szerint a cég3 az új Széchenyi-terv gazdaságfejlesztési operatív program támogatási rendszeréhez benyújtott pályázatán a cég1 döntése alapján 59 millió euró támogatást nyert el és egy lezárt borítékban II. rendű vádlott átadta VII. rendű vádlottnak.”.
- [62] E tényállási pont tekintetében az elsőfokú bíróság a Btk. 299. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés c) pontja szerint minősülő, társtettesként elkövetett befolyással üzérkedés bűntettében mondta ki bűnösnek a II. rendű vádlottat, ugyanakkor a Btk. 342. § a) pontjába ütköző, felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettének vádja alól felmentette azzal az indokolással, hogy az eljárás során nem volt bizonyítható, miszerint a közjegyzői okiratot vagy annak egy részét **I.r. vádlott** II. rendű vádlott ötlete alapján, vagy közreműködésével készítette volna.
- [63] Az ítéletábra e tényállási pont tekintetében is - helyesen - a tudattartalom rögzítését tartotta szükségesnek, hiszen a II. rendű vádlott már 2012. július végén tisztában volt azzal, hogy a **I.r. vádlott** által állított pályázatírási rendszer és befolyás nem létezik, így azt is tudnia kellett, hogy a közjegyzői okirat sem valós. Az elsőfokú bíróság kétségtelenül adós maradt annak értékelésével, hogy e tényállásban megállapított tényt a II. rendű vádlott vonatkozásában miként értékelte, illetve az a társtettesként elkövetett befolyással üzérkedés mellett milyen jogkövetkeztetést von maga után.
- [64] Az ítéletábra kellőképpen megindokolta azt, hogy e tényállás kiegészítése mely bizonyítékokon

alapult: különösen VII.r. vádlott azon nyilatkozata értékelhető a II. rendű vádlott terhére, miszerint a hamis közjegyzői okiratot a II. rendű vádlott részére átadta, azt VII.r. vádlott el is olvasta, majd ezt követően került sor a pénz átadására (másodfokú határozat 213. bekezdés, elsőfokú bírósági iratok 75. számú jegyzőkönyv 11. oldal).

- [65] Miután II. rendű vádlott már a VI. rendű vádlottal közösen megvalósított bűncselekmény elkövetésekor tudott **I.r. vádlott** állításainak valótlanágáról, az ítélet tábla helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a kiegészített tényállás alapján II. rendű vádlott tisztában volt azzal is, hogy a boríték olyan közokiratot tartalmazott, amely az adott tartalommal nem készülhetett, azaz a közokiratban foglalt tartalom valótlan. Ekként az ítélet tábla helyesen járt el, amikor a Be. 593.§ (1) bekezdés a) pontja alapján ténybeli következtetés útján kizárta az elsőfokú ítélet részbeni megalapozatlanságát.
- [66] Az ítélet tábla kiegészítette a fellebbezéssel érintett II/6. számú tényállási pontot is oly módon, hogy az ítélet 28. oldal 6. sorába a következő szövegrészt illesztette: „II. rendű vádlott azt is közölte, hogy ő maga is pályázó”. Az utolsó bekezdés helyébe pedig azt rögzítette, hogy „II. rendű vádlott a jelenlétével és az általa közöltekkel segítséget nyújtott abban, hogy **I.r. vádlott** sértett 3t megtevéssze és ezzel kárt okozzon” ([176], [177] bekezdés).
- [67] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás lényege szerint 2012 nyarán, röviddel azután, hogy II. rendű vádlott bemutatta **I.r. vádlott**ot XII. rendű vádlottnak, találkoztak sértett 3nel, akinek **I.r. vádlott** panzió bővítéséhez pályázat útján 2 millió euró vissza nem térítendő támogatás megszerzését ígérte. A későbbiekben **I.r. vádlott** találkozott sértett 3 sértettel, és a további megtevéssző magatartása eredményeként a sértettnek 1.122.910 forint kárt okozott.
- [68] Az elsőfokú bíróság e tényállási pont kapcsán II. rendű vádlottat bizonyítottság hiányában mentette fel, mivel álláspontja szerint nem volt megállapítható, hogy a pusztán jelenlétével bármilyen segítséget nyújtott **I.r. vádlott**nek a sértett megtevéssztésében.
- [69] Az elsőfokú bíróság tehát tényként állapította meg, hogy a II. rendű vádlott jelen volt akkor, amikor **I.r. vádlott** sértett 3al a pályázati lehetőséget, annak módját, a fizetendő összeget közölte. Azt a tényt, hogy II. rendű vádlott a beszélgetés során a sértettel közölte, hogy „maga is pályázó”, sértett 3 vallomása egyértelműen alátámasztja (elsőfokú bírósági iratok 272. számú jegyzőkönyv 28-33. oldal), Egyébként ezt a tényt az elsőfokú ítélet indoklása is tartalmazza (72. oldal 2. bekezdés).
- [70] A másodfokú bíróság az iratok tartalma alapján ekként helyesen egészítette ki a II/6. pontban írt tényállást.
- [71] A törvényszék az általa egyébként megállapított és evidensnek tartott tényből, miszerint II. rendű vádlott már 2012. júliusában a VI.r. vádlottal összefüggő cselekmény kapcsán tisztában volt a sértetteknek felajánlott pályázati lehetőség valótlanágával és azzal, hogy az átvett pénzüsszegeket nem fordítja uniós pályázatok elkészítésére, nem következtetett arra, hogy a II. rendű vádlott e család magatartása is a sértett megkárosítását célozta. Az elsőfokú bíróság a tényállást tehát lényegében helyesen állapította meg, azonban a jogi következtetés - a későbbiekben kifejtettek szerint - helytelen.
- [72] Az iratok tartalma alapján kiegészített és helyesbített tényállás a harmadfokú eljárásban is irányadó volt.
- [73] Az adott ügyben az ítélet tábla a hiánytalan és helyes tényállást a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontja alapján állapította meg, majd a Be. 593. § (3) bekezdésére figyelemmel, az elsőfokú ítéletet e tényállás alapján bírálta felül.
- [74] A bizonyítékok egybevetése, törvényességük vizsgálata, a bizonyítékok logika szabályainak megfelelő mérlegelése eredményeként történik a tényállás megállapítása, a jogi értékelés azonban ettől merőben eltérő: a már valónak elfogadott fizikai és tudati tények jogi normával való összevetését, a törvényi tényállásnak való megfeleltetését jelenti.
- [75] Mindennek azért van jelentősége, mert az elsőfokú bíróság ténymegállapításai - mind a fizikai, mind a tudati tények tekintetében - kizárólag a Be. 593. § (1) és (2) bekezdései, tehát az elsőfokú bíróság

ún. ténybíróági helyzetét, bizonyítási tevékenységét védő garanciális keretek között változtathatók meg. Az elsőfokú bíróságnak az általa megállapított tényállásból levont jogkövetkeztetései azonban ilyen védelemben nem részesülnek, azokat a másodfokú bíróság szabadon felülbírálhatja (BH 2016.167.).

- [76] A részleges megalapozatlanság kiküszöbölésének másodfokon igénybe vehető eszközei változatlanok és teljes körűek. A bizonyítékok felülmérlegelésének tilalma nem a megalapozatlanság kiküszöbölését korlátozza, hanem az első fokon lefolytatott bizonyítást védi. A tényállás hiányosságának pótlása, felderítetlenségének megszüntetése, az iratellenesség kiküszöbölése, avagy a helyes ténybeli következtetés levonása nem esik a felülmérlegelés tilalma alá, hanem éppen a megalapozatlanság orvoslásának törvényes eszköze, amelyet a Be. 593. §-ának (1) bekezdés c) pontja kifejezetten arra az esetre rendel alkalmazni, ha az így módosult eltérő tényállás a felmentett vádlott bűnösségének megállapításához vezethet. A bizonyítékok felülmérlegelésének tilalma annyit jelent, hogy a fellebbviteli bíróság nem dönthet másként egy bizonyíték hitelességéről, mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság tette (EBH 2019.B.9.II.).
- [77] A másodfokú bíróság tehát nem eltérő tényállást állapított meg, hanem az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásból vont le eltérő jogkövetkeztetést.
- [78] 3. A Kúria a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az irányadó tényállásból levont ténybeli és jogi következtetés milyen logikai folyamat eredményeként vezetett a fellebbezéssel érintett vádlott bűnösségének megállapításához.
- [79] A másodfellebbezéssel érintett vádlott esetében általánosságban az egész ügyletet folyamatában bizonyító tényeknek és bizonyítékoknak van elsősorban jelentősége. Így annak, hogy a sértettek által átadott pénzüsszegek tekintetében nem létezett semmilyen pályázatírás, semmiféle befolyás. II.r. vádlott és **I.r. vádlott** anélkül hivatkoztak az uniós pályázati lehetőségre, hogy annak bármilyen valóságalapja lett volna.
- [80] **I.r. vádlott** lényegében elismerte a bűncselekmény elkövetését, hiszen azt vallotta, hogy nem létezett sem miniszteriális kapcsolat, sem pályázat, és a vádlottak ezt már a kezdetektől tudták. A továbbiakban a kezdetektől résztvevő, majd ahhoz folyamatosan kapcsolódó vádlottak a pályázati lehetőség látszatának fenntartása érdekében szorosan együttműködtek és valamennyien kétségkívül tudomással bírtak arról, hogy a pályázati lehetőség és a miniszteriális befolyás valójában nem is létezik.
- [81] A bizonyítási eljárás során nem sikerült feltárni olyan okiratot, amely a pályázatírás megkezdését vagy annak bármiféle végrehajtását bizonyítaná, ugyanakkor lefoglalásra kerültek azok a hamis közjegyzői okiratok, amelyeknek a kiállítója nem az okiraton feltüntetett közjegyző volt. **I.r. vádlott** és a későbbiekben a csalárd ügyletbe bekapcsoló vádlottak - így II. rendű vádlott - közös célja az volt, hogy a valóságban nem létező befolyásukat és pályázatírási lehetőségeiket valósnak tüntessék fel és azzal a sértetteket megtévesszék. Mivel a vádlottak azt a látszatot keltették, hogy az uniós pályázati lehetőség valós és jól működik, a sértettek bizalmát megnyerték, akik így további sértetteket közvetítettek a vádlottak részére. A vádlottak által fenntartott, alapvetően a sértettek megtévesztésén alapuló konstrukcióban egyetlen sértett részére sem történt pályázatírás vagy annak véghezvitele és ez valamennyi vádlott előtt is nyilvánvaló volt. Mindezen folyamat eredményeként 2012. július végére már nyilvánvalónak kellett lennie a II. rendű vádlott előtt, hogy az általa felajánlott pályázati lehetőség és minisztériumi kapcsolat nem létezik, illetve a megtévesztett sértettek vagyoni rendelkezése - a pénz átadása - nem a valós pályázati lehetőség biztosítása, hanem saját haszonszerzés érdekében történik.
- [82] Az ítéletábra helyesen ismerte fel, hogy II. rendű vádlott tudattartalmának rögzítése elengedhetetlenül szükséges a tényállásban; az így kiegészített tényállásból - a korábban is kifejtett érvelésre tekintettel - a II. rendű vádlott terhére a büntetőjogi felelősség körébe vont további tényállás (I/14. és II/6. tényállási pontok) tekintetében okszerű következtetést vont a bűnösségre.
- [83] 4. A fellebbezett ítéleti rész jogi minősítése kapcsán a Kúria teljes mértékben egyetértett az

ítélőtábla jogi álláspontjával.

- [84] A felbújtóként elkövetett, a Btk. 342. § a) pontjába ütköző közokirat-hamisítás (I/14. pont) vonatkozásában az ítélőtábla elfogadta a bizonyítottság hiányára vonatkozó megállapítást, ám helytállóan észlelte, hogy a törvényszék adós maradt az ugyanazon hamis közokiratra vonatkozó egyéb elkövetési magatartás vizsgálatával, vagyis azzal, hogy a II. rendű vádlottat terhelheti-e közokirat VII.r. vádlottnak történő átadása miatt büntetőjogi felelősség.
- [85] Az ítélőtábla helyesen állapította meg, az 1/2000. jogegységi határozat értelmében: ha a közokirat-hamisítás büntetnének alapesetében az elkövető többféle elkövetési magatartást (hamis közokiratot készít, majd felhasznál) azonos közokiratot érintően valósít meg, cselekménye természetes egység, az utólagos magatartások csak súlyosító körülményt képeznek; a későbbi magatartások pedig csak akkor értékelhetők önállóan, ha a korábbi cselekmény büntethetősége elévült. A hamis közokirat készítésében való közreműködés bizonyítottság hiányában nem volt megállapítható, azonban a további tényállásban rögzített magatartás, a hamis közokirat átadása már megvalósította a Btk. 342. § b) pontjában írt felhasználással elkövetett közokirat-hamisítás büntetét.
- [86] A II/6. tényállási pontot érintően úgyszintén helytállóan kifejtett érvelés alapján nem annak van jelentősége, hogy II. rendű vádlott közlése milyen módon hatott sértett 3 sértettre pályázati szándékának kialakításában. Az egész - 2012 júliusától 2013 májusáig terjedő - folyamatot tekintve kétségtelen, hogy II. rendű vádlott éppen azért mutatta be a sértettet XII. rendű vádlotton keresztül **I.r. vádlottnak**, hogy a korábban már eredményesen működő megtévesztési láncolatba a sértettet bevonja; azzal a valótlan közlésével pedig, hogy maga is pályázó, az volt a célja, hogy a sértett bizalmának megnyeréséhez segítséget nyújtson.
- [87] Miután a 1.122.910 forint átvétele kizárólag **I.r. vádlott** cselekményéhez és magatartásához kapcsolódott, II. rendű vádlott - **I.r. vádlott** meggyőző tevékenységét erősítő - egyszeri közlése bűnszegedi magatartásként értékelendő.
- [88] 5. A Kúria megállapította, hogy az első- és másodfokú bíróság - a fellebbezéssel érintett és fellebbezéssel nem érintett - tényállási pontok esetében is okszerű következtetést vont a II. rendű vádlott bűnösségére. A fellebbezéssel nem érintett I/9., I/17., I/20., II/3., II/4. és II/15. tényállási pontok szerinti 2012 júliusa és 2012 ősz közötti időre eső cselekmények szervesen illeszkednek az irányadó tényállásban írt és a korábbiakban már kifejtett, a sértettek megkárosítására irányuló megtévesztési folyamatba. A fellebbezéssel nem támadott tényállási részek is maradéktalanul tartalmazzák az egyébiránt kidolgozott és szervezett módszereket tartalmazó tényeket, melyek a sértettek megtévesztésére és a sértettek vagyoni rendelkezésére, valamint a befolyásolás ígéretével a sértettek részéről az ellenszolgáltatás teljesítéséhez vezettek.
- [89] Mindezekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy az eljáró bíróságok a kiegészített és helyesbített irányadó tényállás alapján okszerűen következtettek valamennyi tényállási pontban leírt cselekmény vonatkozásában II. rendű vádlott bűnösségére.
- [90] Ekként a Be. 618. § (3) bekezdés a) pontja - a Be. 590. § (5) bekezdés b) pontja - alkalmazására és megváltoztató rendelkezés meghozatalára nem kerülhetett sor, mert a nem fellebbezett ítéleti rész tekintetében felmentésnek, vagy az eljárás megszüntetésének nem volt helye.
- [91] 6. A Kúria II. rendű vádlott terhére megállapított cselekmények jogi minősítése kapcsán a következőket emeli ki.
- [92] A II. rendű vádlott a cselekményeit 2012 júliusa és 2013. május 25. napja közötti időben, azaz a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény hatálya alatt követte el, ám az elsőfokú ítélet meghozatalakor (2019. április 12.) hatályos Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 2013. július 1. napjától történő hatályba lépésére figyelemmel vizsgálni kellett a Btk. 2. § alkalmazását.
- [93] Ennek során helyesen foglaltak állást az eljáró bíróságok abban, hogy a 2012. évi C. törvény kedvezőbb elbírálást eredményez, a 38. § (2) bekezdés a) pontja szerinti feltételes szabadságra bocsátás enyhébb szabályai miatt (4/2013 BK. vélemény).

- [94] Miután a vagyoni hátrány mértéke egy esetben sem volt 2.000.001 és 5.000.000 forint között, az értékhatár tekintetében az elbíráláskor hatályos Btk. 459. § (6) bekezdés b) pontja szerinti enyhébb elbírálást nem is kellett figyelembe venni.
- [95] A csalás jogi minősítése kapcsán a Kúria az alábbiakat emeli ki.
- [96] A Btk. 373. § (1) bekezdése szerinti csalást az követi el, aki jogtalan haszonszerzés végett más tévedésbe ejt vagy tévedésben tart és ezzel kárt okoz. A csalás bűncselekménye tehát a sértettnek az olyan akaratnyilvánításával valósul meg, amely a korábban fennállott jogállapotot a sértettre nézve hátrányosan változtatja meg.
- [97] A tévedésbe ejtéssel megvalósított csalási magatartás legfőbb jellemzője, hogy a kár az elkövető részéről kifejtett tévedésbe ejtéssel okozati összefüggésben kialakult tévedés eredményeként tett vagyoni jogi rendelkezés hatására következik be. Általánosan állapítható meg, hogy a csalás bűncselekménye esetén a sértett valamely, a polgári jog szabályai szerint értékelhető jognyilatkozatot tesz a megtévesztés hatására és ezzel okozati összefüggésben keletkezik nála, vagy harmadik személynél a vagyoni hátrány.
- [98] Mivel a csalás materiális bűncselekmény, ezért eredménye a kár bekövetkeztével válik befejezetté. Az elkövetési magatartás tanúsításával tehát a cselekmény kísérleti stádiumba jut, amely mindaddig áll fenn, amíg a kár be nem következik.
- [99] Szükséges utalni arra is, hogy a csalás megállapításának nem szükségszerű feltétele, hogy az elkövetési magatartás tanúsítása révén a tettes vagy más jogtalan hasznot szerezzen, elégséges, ha a saját vagy más részére való jogtalan haszonszerzés a tettes célja, az elkövetési magatartást a cél elérését kívánva valósítja meg (BH 2014.69.).
- [100] A csalás törvényi tényállásának megvalósításához ugyanakkor három egymást kiegészítő okozati összefüggés megléte szükséges. Egyrészt a megtévesztő magatartásnak kell előidézni a tévedést, annak alkalmasnak, szándékosnak kell lennie, ugyanakkor ez a tévedés kell, hogy kiváltsa a megtévesztett személy vagyoni jogi rendelkezését, végül pedig a vagyoni jogi rendelkezésből kell a kárnak következnie. Ekként a jogtalan haszonszerzés nem önálló tényállási elem, hanem a megtévesztő magatartás célzata. Ezért a kár mint tényállási elem bekövetkeztével a csalás befejezetté válik akkor is, ha a hasznot az elkövető vagy bárki más nem, vagy még nem szerezte meg. Mindenből az is következik, hogy a sértettet tévedésbe ejtő magatartás megkezdésével a bűncselekmény kísérleti szakba kerül (BH 2014.234.). Az irányadó tényállás alapján azonban megállapítható, hogy a csalás bűncselekménye valamennyi tényállási pont esetében befejezetté vált.
- [101] A csalás megvalósulása szempontjából a kárt, mint eredményt nem közvetlenül az elkövető magatartása, hanem a megtévesztett sértett vagyoni jogi rendelkezése okozza.
- [102] Az adott ügyben a sértettek által remélt pályázat megvalósítása érdekében a sértettek bizalmának erősítése végett a vádlottak egymást támogató magatartása egyaránt a sértettek által, az uniós pályázati támogatás reményében átadott pénzüsszegek megszerzését, így a kár okozását szolgálta, II. rendű vádlott már a pénzüsszegek átvételekor is tudta, hogy azt a sértettek nem fogják visszakapni, hiszen a pályázati lehetőség nem fog megvalósulni, mert az nem is létezett. A sértettek általi pénzáadás időpontjában a kár bekövetkezett.
- [103] Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a cselekmények a Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pontja szerint üzletszerűen elkövetettként minősülnek, helytálló az is, hogy az I/17., az I/20. és a II/4. tényállási pontok esetében II. rendű vádlott a Btk. 13. § (1) bekezdése szerinti tettesként valósította meg a csalást.
- [104] A II/3. pontban írt esetben pedig a Btk. 14. § (2) bekezdése szerinti bűnsegéd, miután a pénz átvétele folytán a bűncselekmény elkövetését csupán elősegítette.
- [105] A II. rendű vádlott terhére megállapított - fellebbezéssel érintett - II/6. pont szerinti csalás esetében szükséges vizsgálni, hogy a II. rendű vádlott magatartása bűnsegédi vagy esetlegesen társtettesi magatartást valósított meg.
- [106] Társtettes az is, aki felismerve társa szándékát, vele akarategységben, egymás tevékenységét

kölcsönösen kiegészítve vesz részt a bűncselekmény elkövetésében. Ez határolja el a társtetteségtől a fizikai bűnsegélyt, ugyanis a bűnsegéd - szemben a társtetessel - nem tanúsít tényállásszerű magatartást, mindössze a tettesi alapcselekmény külső feltételeit biztosítja (BH 2010.172.).

- [107] Ilyen külső feltétel biztosítása lehet csalás esetében annak az elkövetőnek a cselekménye, aki tudva a sértettel kötött ingatlan adásvételi szerződés csalárd voltáról, valamint arról, hogy a vele szándékegységben cselekvő elkövetőtárs az ügyvédi ellenjegyzést követően be fogja nyújtani a földhivatalba, a szerződést tanúként aláírja (BH 2014.37. II.).

II. rendű vádlott magatartásával a kár bekövetkezésének ténye csak közvetett módon, áttételesen függött össze, hiszen tényállási elemet tevékenysége nem valósított meg. Magatartása csupán a tettesi alapcselekmény feltételeinek biztosításában merült ki, a megtévesztéshez vezető okfolyamat elindításában, az újabb sértettek bevonása érdekében **I.r. vádlott** részére történő segítségnyújtásban mutatkozott meg, ezért helyesen következett az ítélőtábla arra, hogy cselekményét a Btk. 14. § (2) bekezdése szerinti bűnsegédként követte el.

II. rendű vádlott esetében az I/9., I/14. tényállási pont esetében a társtettesként, míg a II/15. tényállási pont esetében a bűnsegédként elkövetett befolyással üzérkedés minősítése törvényes.

- [110] A Btk. 299. § (1) bekezdése szerinti befolyással üzérkedést az követi el, aki arra hivatkozással, hogy hivatalos személyt befolyásol, a maga vagy más számára jogtalan előnyt kér, a jogtalan előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért.

- [111] Az elsőfokú bíróság jogkövetkeztetése helyes volt, amennyiben azon tényállási pontok esetében, amelyekben a sértettek a pénzt arra tekintettel adták **I.r. vádlottnak** és társainak - így II.r. vádlottnak is -, hogy a hivatalos személyeknél állított befolyásuk révén pályázatuk bizonyosan eredményes lesz, a befolyással üzérkedés büntetettét, ilyen tudat hiányában, vagyis pusztán az uniós támogatásra irányuló pályázati lehetőséget illető megtévesztés esetén a csalás büntetettét állapította meg.

- [112] Mint ahogy azt az elsőfokú bíróság kifejtette, a hivatalos személy nem minden esetben került megnevezésre, azonban ez a felelősség megállapításához nem is szükséges, mint ahogy nem releváns az sem, hogy a befolyás egyébként nem létező volt.

- [113] Ha az elkövető csupán színleli, hogy hivatalos személyt befolyásol, a cselekmény kizárólag befolyással üzérkedésnek (és nem csalásnak) minősül. Ilyen elkövetési mód mellett a befolyással üzérkedés a csaláshoz képest speciális tényállás (BJD 684., 9772., BH 1989.338.).

- [114] A hivatali befolyással üzérkedés büntette az esetlegesen megvalósított csalással a látszólagos alaki halmazat viszonyában áll, ezért az említett két bűncselekménynek bűnhalmazatban megállapíthatósága kizárt (BH 1997.569.III.).

- [115] A hivatali befolyással üzérkedés súlyosabban minősülő esetét - és nem a csalás bűncselekményét - követi el, aki valótlanul azt állítja vagy azt a látszatot kelti, hogy hivatalos személy megvesztegetéssel befolyásol, s ezért jogtalan vagyoni előnyt kér vagy fogad el, kivéve, ha a cselekmény csalásként minősítve a befolyással üzérkedés minősített eseténél súlyosabb büntetéssel fenyegetett (BH 2009.346.).

- [116] Miután a II. rendű vádlott terhére rótt befolyással üzérkedés minősített esete [Btk. 299. § (2) bekezdés c) pont], valamint a terhére megállapított legsúlyosabban minősülő csalás büntette [Btk. 373. § (1) és (2) bekezdés c) pont, (5) bekezdés b) pont] büntetési tétele egyaránt 2-től 8 évig terjedő szabadságvesztés, nem volt kétséges, hogy a vádlott hivatalos személy megvesztegetésének látszatát keltő cselekményei hivatali befolyással üzérkedés büntetettének minősülnek.

- [117] Összegezve a Kúria megállapította, hogy az eljáró bíróságok a II. rendű vádlott terhére rótt cselekményeket törvényesen minősítették.

- [118] 7. Az első- és a másodfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó körülményeket maradéktalanul feltárta, a terhelt védője által hivatkozott jelentős időmúlást a törvényszék valamennyi vádlott javára a 90. oldal 2., 3. bekezdésében különös nyomatékkal értékelte.

- [119] A másodfokú bíróság bár kétségtelenül további két tényállási pontban megállapította a II. rendű vádlott bűnösségét, a büntetést nem súlyosította. A tényállás személyi részét II. rendű vádlott esetében a magas vérnyomás betegségére vonatkozó adatokkal kiegészítette és azt további enyhítő körülményként vette figyelembe (másodfokú ítélet 325. bekezdés).
- [120] A Kúria kiemeli, hogy az II. rendű vádlott terhére rótt cselekmények közül 3 rendbeli bűncselekmény 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett, az ezen túlmutató, többszörös halmazatra is figyelemmel a büntetési tételkeret 2-től 12 év, a középérték 7 év szabadságvesztés. A kiszabott szabadságvesztés tartamát tekintve megállapítható, hogy az eljáró bíróságok maradéktalanul értékelték az időmúlást és az egyéb enyhítő körülményeket a II. rendű vádlott javára.
- [121] A II. rendű vádlott védőjének a belső arányosságra vonatkozó kifogása kapcsán a Kúria megjegyzi, hogy XII. rendű vádlott szerepe az egész cselekmény folyamatát is tekintve nem hasonlítható össze a II. rendű vádlott tevékenységével és a **I.r. vádlott** által kialakult rendszer további fenntartásában betöltött szerepével. Míg II. rendű vádlott egyrészt korábban csatlakozott a megtévesztési cselekmények folyamatába, addig XII.r. vádlott valamennyi bűncselekmény elkövetésében tényállási elemet nem megvalósító bűnsegédként működött közre.
- [122] Mindezek előre bocsátását követően szükséges azt is megjegyezni, hogy a II. rendű vádlott a tettesként elkövetett cselekmények esetében 35.003.900 forint, míg a bűnsegédként elkövetett cselekmények esetében 15.381.410 forint vagyoni hátrány okozásában működött közre, melyből mindösszesen 5.600.000 Ft térült meg. Ehhez képest az elsőfokú bíróság a II. rendű vádlottal szemben a törvényi minimumhoz közeli 3 év 6 hónap szabadságvesztést szabott ki, melynek enyhítésére a Kúria sem látott okot.
- [123] Törvényes a pénzbüntetés, valamint a közügyektől eltiltás kiszabása és a vagyyonelkobzás alkalmazása és mértéke is.
- [124] **IV.** Mindezekre tekintettel a Kúria tanácsülésen eljárva, a Be. 623. § alapján a Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.262/2019/74. számú ítéletét helybenhagyta azzal, hogy a Be. 617. § és 613. § (1) bekezdése alapján megállapította, hogy a harmadfokú eljárásban bünyügyi költség nem merült fel.
- [125] A Kúria ítélete ellen a fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése kizárja.

Budapest, 2021. április 27.

Dr. Csák Zsolt s.k. a tanács elnöke, Dr. Domonyai Alexa s.k. előadó bíró, Dr. Gimesi Ágnes s.k. bíró

Záradék

A Fővárosi Törvényszék 7.B.1689/2015/333. számú és a Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.262/2019/74. számú ítélete II. rendű vádlott vonatkozásában a mai napon jogerőre emelkedett.

Budapest, 2021. április 27.

. Csák Zsolt s.k.
a tanács elnöke